

NÉHÁNY ÉSZREVÉTEL A MOZGÁST JELÖLŐ IGÉK ELMÉLETÉHEZ ÉS TANÍTÁSUK GYAKORLATÁHOZ

DR. BIHARI JÓZSEF—SALGA ATTILA

(Közlésre érkezett: 1973. december 21.)

A magyar nyelvből hiányzik a sajátos jegyekkel rendelkező, mozgást jelölő igék csoportja. Fogalmának többféle értelmezése, elnevezésének pontatlansága jelentősen nehezíti elsajátításukat.

Dolgozatunkban — a gyakran ellentmondásos források bírálatán keresztül — a mozgás igéinek szintetikus elemzését adjuk, utalva az általános iskolai orosz nyelvoktatásban való felhasználhatóságára is.

1.1. Az orosz nyelvtanok a mozgást jelölő igéket legtöbbször a глаголы движения (vagy: перемещения) címszó alatt tárgyalják. Elterjedt a моторные глаголы terminus technicus is, azonban egyik műszó sem jelöli pontosan az igei csoport legjellegzetesebb sajátosságát: a különböző módon (gyalog, járművel, vízi úton, levegőben stb.) végbemenő, helyváltoztatást jelölő cselekvések lexikai *irányultságát*. Az új elnevezés egyelőre még várat magára, pedig így, a nyelvet tanulók gyakran keverik a mozgást jelölő igéket a течь — *folyik*, шагать — *lép*, прыгать — *ugrál* stb. típusú igékkel, amelyek szintén mozgást, illetve helyváltoztatást jelölnek.

1.2.1. A magyar *helyváltoztató, mozgást jelölő, mozgást jelentő igék* elnevezése sem „mond” többet, mert lényegében a fentebb kifogásolt orosz műszók fordításai. Az igék ugyan tartalmilag, lexikailag „*jelentik*” a mozgást, formailag pedig „*jelölik*”, azonban ez az elnevezés sem visz közelebb bennünket a mozgás igéinek meghatározásához.

1.2.2. A szerzők — jobb szakkifejezés híján —, mégis a *mozgást jelölő igék* terminus mellett *kénytelenek* állást foglalni. Ugyanakkor ismételtlen megjegyezzük, hogy a szóban forgó igék mozgást *jelentenek* és *jelölnek* ugyan, mégsem pontosak, ti. lényegében minden cselekvést jelölő ige mozgást fejez ki (вö.: бросить — *dob*; строить — *épít*; гулять — *sétál* stb.).

2.1. Az egyes források, különböző szempontok alapján, általában 14 —16 igét sorolnak ehhez a csoporthoz.

2.1.1. A régebbi kiadású akadémiai nyelvtan szerint [1], 15 előképző nélküli, folyamatos mozgást jelölő igepárt ismerünk:

1. бежать — fut, szalad	бегать — futkos, szaladgál
2. брести — ballag, bandukol	бродить — kószál
3. везти — szállít, járművön magával hoz (visz) valamit	возить — szállít(gat), járművön magával hoz (visz) valamit
4. вести — vezet	водить — vezet(get)
5. гнать — űz, hajt	гонять — kerget, terel
6. ехать — utazik, (járművön) megy	ездить — utazgat, (be)jár, (ki)jár, valahonnan valahová járművön)
7. идти — megy (gyalog)	ходить — jár (gyalog)
8. катить — gurít	катать — görget
9. лезть — mászik	лазать — mászkál
10. лететь — repül	летать — repül, röpdös
11. нести — visz (gyalog)	носить — hord (gyalog)
12. плыть — úszik	плавать — úszik, úszkál
13. ползти — kúszik, mászik	ползать — kúszik, mászkál
14. садить — ültet	сажать — ültet
15. тащить — húz, von, cipel	тащить — húz, von, cipel(get)

2.1.2. Az új orosz akadémiai nyelvtan [2] már csak 14 igepárt sorol fel. Megemlíti a нестись носиться — 'rohan, vágat' párt, viszont hiányzik a садить сажать és a брести бродить, ti. jelentésük különböző. Például, a брести jelentése — 'идти тихо', 'с трудом', a бродить ige jelentéséből azonban hiányzik ez az árnyalat (vö.: bandukol — брести; kószál — бродить).

2.1.3. A. V. Isačenko [3] a сажать, бродить, катать, лазать igeiket és párjukat nem sorolja a mozgást jelölő igeik csoportjához. Szerinte, a fenti igeik jelentése módosult. Például: Он лезет на гору — (fel)mászik a hegyre (egyszer, egy irányban); он лазит по горам — mászkál a hegyekben (szeret kirándulni a hegyekbe); он лазил уже на эту гору — már megmászta ezt a hegyet (az ige „csak” azt jelöli, hogy volt ilyen cselekvés; a Maszlov—Bondarko-féle aspektuselmélet szerint: обобщенно-фактическое значение несом. вида).

2.2. Hogy egy ige a mozgást jelölő igeik csoportjához tartozik-e, vagy sem, azt annak izomorfiája, három ismerve dönti el:

- a) az ige lexikai alapjelentése valamilyen mozgást, helyváltoztatást jelöl;
- b) két egymással lineáris oppozícióban álló folyamatos ige megléte;
- c) az oppozíciós erős (jelölt) tagjának invariáns jegye: az egyirányú mozgás megléte [4].

Ha egy igepár nem rendelkezik a fenti jegyek mindegyikével, nem sorolhatjuk a mozgást jelölő igék közé.

2.3. *Isačenko* szerint [5], az említett бродить típusú igék már nem jelölik a vissza is irányuló, azaz a kétirányú cselekvést (vö.: még [6]).

2.4. A nyelvészek véleménye megegyezik abban, hogy a mozgást jelölő igéket *lexikai oppozíciójuk különbözteti* meg a többi — tágabb értelemben mozgást jelölő — igétől (vö.: 1.1., 1.2.2.).

2.4.1. Amikor A. V. *Bondarko* [7] a способы действия (Aktionsarten — cselekvésmódok) címszó alatt vizsgálja az igepárokat, szintén ezt a véleményt hangoztatja (vö.: még [8], [9]).

2.4.2. A водить, возить, ездить, лазать, носить, ходить igéket *Bondarko* formailag is szembeállítja párjukkal (вести, везти, нести stb.), mert a водить típusú igékben (IV. produktív osztály) —и— utóképzőt találunk. Ugyanígy, formailag állnak szembe párjukkal a летать, плавать, ползать, таскать igék (I. produktív osztály), mert a főnévi igenév tövében —а— szuffixumot fedezhetünk fel, míg párjukat (лететь, плыть stb.) az utóképző hiánya teszi oppozicionálissá. *Bondarko* azonban hangsúlyozza, hogy ez a formai szembenállás nem következetes.

2.5. A mozgást jelölő igék elmélete — a számos forrás ellenére is — hiányos, nem teljes, így gyakran tankönyveink is hibásan értelmezik ezt az igei csoportot.

2.5.1. A legáltalánosabb meghatározás szerint a глаголы движения műszó alatt a cselekvés határozatlan, nem célirányos, szokásos voltát, illetve a cselekvés határozottságát, célirányosságát, egyirányosságot kell érteni (vö. pl. [10]): Он ходит по городу. — Járkál a városban. — Он идет в город. — A városba megy. — Шофер хорошо водит машину. — A sofőr jól vezet. — Летчик ведет самолет на посадку. — A pilóta leszáll.

2.5.2. *I. M. Pulkina* meghatározása csupán az irányultság oppozíciójára terjed ki: „Глаголы первой группы (идти) обозначают движение, которое совершается в одном определенном направлении... Глаголы второй группы (ходить) обозначают действие, которое совершается не в одном определенном направлении, но происходит в разных направлениях (возможно и с перерывами). [11].”

2.5.3. Ugyanezt a véleményt képviseli *V. V. Vinogradov* [12] is, azal a kiegészítéssel, hogy meghatározása az egyszeri, illetve ismétlődő cselekvés fogalmával bővül (vö.: идти — egyszeri, ходить — ismétlődő cselekvés).

2.5.3.1. Szövegkörnyezetben az идти típusú lineáris igék is kifejezhetik a cselekvés ismétlődését (*Vinogradov*val ellentétben): Каждое утро я встаю в 6 часов. В 7.30 я иду в школу (értsd: minden reggel megyek).

2.5.3.2. A ходить típusú absztrakt igék, amelyek *Vinogradov* szerint ismétlődő cselekvést jelölnek, egyszeri, oda-vissza irányban lefolyt cselekvést is kifejezhetnek (И ездил один раз на Кавказ).

2.5.4. *Isačenko* [13] meggyőzően bizonyítja, hogy a mozgást jelölő igék nem alkotnak sem grammatikai kategóriát, sem Aktionsartot, csupán „kiegészítő, megkülönböztető” jegyekkel rendelkeznek. Ez a sajátos kiegészítő lexikai jelleg csak az igepár egyik tagjában figyelhető meg (merkmалhaftes Glied, маркированный член — jelölt tag), az egyirányú

mozgást jelölő igéknél (идти): Пárja (ходить) jelöletlen, mert az oppozícióban nem jelölhet egyirányú mozgást.

2.6.1. Az *идти* típusú igéket a magyarban *meghatározott irányban, egy irányban végbemenő, lineáris, konkrét, határozott, determinált, célirányos, helyváltoztató* igéknek (однонаправленные, определенно-моторные глаголы) helyes nevezni.

2.6.2. A *ходить* típusú-igék *többirányú mozgást* jelölnek (ненаправленные, неопределенно-моторные глаголы), ezért indetermináltak. Célirányosakká csak a szövegkörnyezet hatására válhatnak (vö.: 2.7.4), egyszerű cselekvést is jelölhetnek (vö.: 2.5.3.2.), s nem feltétlenül fejeznek ki absztrakt cselekvést (vö.: 2.7.1., 2., 3.).

2.7. Az alábbiakban a *ходить* típusú igék jelentésárnyalatait foglaljuk össze:

2.7.1. *Egyszer* megtörtént cselekvést jelöl *oda-vissza* irányban: Вчера я ходил в баню. — Tegnap a fürdőben jártam. (↔)

2.7.2. Azt jelöli, hogy a cselekvés *több (különböző) irányban* folyik le (esetleg *oda-vissza* irányban): Он ходит по комнате. — Fel és alá (össze-vissza) járkal a szobában. (↔↔)

2.7.3.1. Kifejezheti azt, hogy az *ismétlődő cselekvés oda-vissza* irányban (megszakításokkal) szokássá vált: Я часто хожу в кино. — Gyakran járok moziba. Степан ходит в 5 класс. — István ötödikbe jár. (↔n*)

2.7.3.2. Ha a *ходить* típusú igét *hol?* kérdésre felelő helyhatározó vagy közvetlen tárgy) követi, akkor is ilyen cselekvést jelöl: Он плавает в бассейне. — Úszkál a medencében. — Дети катают мяч по полу. — A gyerekek gurítgatják a labdát a padlón. — Он напрасно гоняет лошадь... — Hiába kergeti a lovat...

2.7.3.3. A fenti mondatok *igéi felcserélhetők* megfelelő lineáris igével, így a cselekvés konkrét, *egyirányú* lesz: Мы идем на концерт. — *Hangversenyre megyünk.* Ha az ilyen mondatokban *jelen-* vagy *jövő időt* használunk, a két ige jelentése közötti különbség *általában el is mosódhat*: Автобус идет (ходит) до парка. Автобус везет (возит) пассажиров.

2.7.3.4. A félreértések elkerülésére *ismétlődő cselekvés* esetén legtöbbször *határozót* is használunk: Самолёт часто летает на юг.

2.7.3.5. Az ige párok ilyen cseréje csak *jelen- és jövő időben lehetséges.*

2.7.3.6. *Múlt időben* a többirányú mozgást jelölő ige jelentése általában *oda-vissza irányú* [14].

2.7.3.6. Ha a többirányú mozgást jelölő ige után *куда?/откуда?* kérdésre felelő helyhatározó, vagy *зачем?* kérdésre felelő célhatározó áll, akkor az ige *ismétlődést* fejez ki, s egyúttal magában foglalja a megnevezett cél, hely elérését, helyhatározó esetén az onnan való visszatérést is: Он ходит к нам по воскресеньям. — Vasárnaponként jár hozzánk. Мы ходим на концерт. — Hangversenyre járunk. На работу я езжу автобусом. — Busszal járok munkába [15].

2.7.4. A 2.7.1., 2.; 2.7.3.1. példái *célirányos cselekvéseket* jelölnek.

2.7.5.1. Ha az absztrakt igét helymeghatározás és tárgy nélkül használjuk, akkor az ige *a szubjektum valamilyen képességét, készségét jelöli*: Ребёнок уже ходит. — A gyermek már jár. — Пробка плавает. —

A dugó úszik. — Брат хорошо плавает. — A fivérem jól úszik. — Птицы летают, а змеи ползают. — A madarak repülnek, a kígyók másznak.

2.7.5.2. A любить, уметь, мочь *képességet kifejező igék után* mindig absztrakt ige áll ebben a jelentésben: Он любит ходить пешком. — Szeret gyalogolni. — Люди могут летать на самолете. — Az emberek repülőgépen repülhetnek. — Он умеет водить машину. — Tud gépkocsit vezetni. (Itt tárgy is állhat!)

2.7.6. Ha az absztrakt ige után közvetlen tárgy áll, az ige a szubjektum állandó, *szokásos cselekvését jelöli*: Он возит дрова — он возчик; он водит машину — он шофер; он носит письма — он почтальон.

2.8. A determinált, egyirányú mozgást jelölő igék jelentésárnyalatai (идти típus):

2.8.1. Azt jelölik, hogy a cselekvés *egyszer, egyirányban* folyt le (fo-lyik): Степан несет чемодан — István viszi a bőröndöt. (→)

2.8.2. *Szövegkörnyezetben* a lineáris igék is kifejezhetik a cselekvés *ismétlődését* (vö. 2.5.3.1.):

— Что ты делаешь каждое утро?

— Я встаю, умываюсь, одеваюсь, потом иду в школу.

2.8.3. A fenti példák mindegyikében a cselekvés *célirányosságát* is jelölik a determinált igék.

2.9. *Atvitt értelmű jelentésben* csak a *konkrét* igéket használjuk:

идет работа — megy a munka,

идут экзамены — folynak a vizsgák,

вести урок — órát tart,

вести переговоры — tárgyalásokat folytat,

нести ответственность — felelősséget vállal,

бежать из плена — megszökik a fogságból stb.

2.10. *Frazeológiai kapcsolatokban* mindkét csoport igéi előfordulhatnak: пл. идут ходят слухи — az a hír járja, часы идут, ходят хорошо — az óra pontosan megy (jár) stb.

2.11. Néhány, a mozgást jelölő igékhez nem sorolt orosz ige is a 2.7.1. pontban tárgyalt sajátosságra utal: встать/вставать, открыт/открывать, включить/включать, взять/брать stb.

A Я открывал окно jelentése: Kinyitottam és becsuktam az ablakot. (↔) Я открыл окно. — Kinyitottam az ablakot (most is nyitva van; →) [16].

3.1. A *mozgást jelölő előképzős és előképző nélküli igék* (pl. нести—увести; ходить/уходить) *nem alkotnak szemléletpárt*. Képzés esetén a prefixumok ún. *kiegészítő lexikai jelentéssel* látják el az igét: войти — bemegy; довести — elvisz; приносить — elhoz, meghoz; пойти — el-megy stb. Következésképpen, az идти típusú folyamatos és a пойти típusú (a cselekvés kezdetét jelölő befejezett igék) pár nélküliek.

3.2. Az előképzős befejezett igékből *másodlagos imperfektíválás útján* (Длительность видового образования) folyamatos igéket képezhetünk, amelyek *aspektuspárok* alkotnak: привезти/привозить, привести/приводить, унести/уносить, прийти/приходить stb. [17]

3.3. Néhány esetben, ha a többirányú mozgást előképzős ige önálló lexikai egységet, azaz *befejezett igét* képvisel, -ива-, -ива- utóképzővel

folyamatos párt képezhetünk hozzá: выходить/выхаживать — meggyógyít, заносить/занашивать.

Így két alakpárt kapunk:

1. занести (сов.) — заносить (несов.) elvisz, odavisz, odahord;
2. заносить (сов.) — занашивать (несов.) elhord, elnyű (ruhát).

Hogy mely igékből képezhető mindkét alakpár, azt legbiztosabban a szótár döntheti el [18].

4.1. Az előképzős igék hangsúlyával kapcsolatban megjegyezzük, hogy a befejezett igék вы- előképzője mindig hangsúlyos, míg a folyamatos igék esetében hangsúlytalan: выбросить выбрасывать, вытащить вытаскивать stb. [19].

5.1. Alább a mozgást jelölő igék tanításának hiányosságairól szólunk.

5.1.1. A 8. osztályos orosz nyelvkönyv mozgást jelölő igékkel foglalkozó része nem tünteti fel az igepárokat, s így ellentmond az oktatás négy alapelvének: a grammatikai megalapozottság, a következetesség, a tudományosság és a rendszeresség követelményének (vö.: 75—77. old.).

5.1.1.1. Nem tudományos az ismeretnyújtás, hiszen grammatikai „ellentmondásba” kerül mind a tanár, mind a tanuló, ha a tankönyv mutatta utat kívánja követni. Mint ahogy az ige szemlélet jelentéseit, használatát nem lehet páros ige nélkül, szembeállítás nélkül tanítani, ugyanúgy helytelen mozgást jelentő igepárok címen csupán egy igéről, a lineáris v. egyirányú mozgást kifejező igéről beszélni.

5.1.1.2. Az említett tankönyvi ismertetés csak alkalmoszerű, s aligha beszélhetünk készségfejlesztésről, következetességről, rendszeres ismeretek, megfelelő készségfejlesztő gyakorlatok híján.

5.2. A Tanterv és Utasításnak kívánatos lenne rögzítenie a megtanítandó és elsajátítandó, mozgást kifejező igék számát és körét. Mivel ez eddig nem történt meg, „joggal” tarthatják a logika törvényeire hivatkozó tanárt „kiegészítési” miatt *maximalistának*. A tankönyvi „minimum” azonban kevés.

5.3.1. A tankönyv 75. oldalán az идти ходить mozgást kifejező igepár magyarázatát találjuk:

Она идет в школу.

Она ходит по комнате.

Она идет по улице.

(Különböző, nem meghatározott

(Egy bizonyos irányba megy.)

irányban folyó cselekvés.)

А ходить ige többi jelentésárnyalatáról nincs szó.

5.3.2. A 76—77. oldalon a következő kifejezések szerepelnek: Он едет на автобусе, на троллейбусе, на велосипеде, на поезде. Он летит на самолете. Он несет чемоданы. Он везет тележку. Автобус везет пионеров. Он ведет собаку.

Hiányzik tehát a ехать, лететь, нести, везти, вести lineáris igék abszolút mozgást kifejező párja (ездить, летать, носить, возить, водить) Pedig az olvasmányokban, és az azt követő gyakorlatokban mind egyirányú, mind többirányú mozgást jelölő igék is előfordulnak:

Ige	Előfordulása	Ige	Előfordulása
идти	41	ходить	18
ехать	33	ездить	—
везти	6	возить	—
нести	6	носить	2
вести	3	водить	2
катить	—	катать	1

5.4. Véleményünk szerint, a 8. osztályos orosz tankönyv szólhatna az előképzős mozgást kifejező igékről is, hiszen az olvasmányok anyagában bőségesen találunk példát prefixumos igékre és ige párokra:

Ige	Előfordulás	Ige	Előfordulás
подойти	12	подходить	—
пойти	11	—	—
поехать	10	—	—
выйти	9	выходить	8
принести	8	приносить	1
прийти	7	приходить	2
приехать	6	приезжать	5
войти	4	входить	9
прибежать	3	прибегать	—
съехать	3	съезжать	—
выехать	1	выезжать	—
уйти	1	уходить	1
вынести	1	выносить	1
разнести	1	разносить	1
унести	1	уносить	1
ввести	1	вводить	1
побежать	1	—	—
выбежать	1	выбегать	—
перейти	1	переходить	—
переехать	1	переезжать	—

5.5. Az általános iskola 8. osztályában az идти/ходить, ехать/ездить, бежать/бегать, лететь/летать, нести/носить párok, valamint a tankönyvben legtöbbször előforduló előképzős változataik (vö.: 5.4.) jelentésárnyalatainak gyakorlását javasolhatjuk.

5.6. A lineáris mozgást jelölő igék esetében csupán arra kell utalnunk, hogy a cselekvés egy irányban folyt (folyik) (vö.: 2.8.1.).

5.7. A többirányú mozgást jelölő igék esetében a 2.7.1., 2.; 2.7.3.1.; 2.7.5.1.; 2.7.6. pontokban tárgyalt jelentésárnyalatok tudatosítását tartjuk szükségesnek.*

* Ebből a célból Bihari József—A. N. Tyihonov: Az orosz igeszemlélet (Tankönyvkiadó, Bp., 1968, 162—168.) c. módszertani segédkönyvét javasoljuk.

J E G Y Z E T E K

- [1] Грамматика русского языка. М., 1953, т. I. 460—464.
- [2] Грамматика современного русского языка. АН СССР Институт русского языка. Изд. „Наука”. М., 1970. 345.
- [3] А. В. Исаченко. Грамматический строй русского языка II. Братислава, 1960. стр. 309—339.
- [4] G. Ihlefeld. Zur Problematik der sogenannten Verben der Bewegung. Wissenschaftliche Zeitschrift der Ernst-Moritz-Arndt-Universität. Greifswald, Jahrgang XV, 1966. 254.
- [5] Id. [3].
- [6] Г. А. Битехтина, Л. П. Юдина. Употребление глаголов движения в русском языке. Изд-во Московского Университета, 1967. 6.
- [7] А. В. Бондарко, Л. Л. Буланин. Русский глагол. Под редакцией Ю. С. Маслова. Изд. „Просвещение”, Л-д, 1967. 26.
- [8] Bernáth Béla: Az orosz nyelv gyakorlati nyelvtana I. rész, II. kötet (Az ige). Kézirat. Tankönyvkiadó Bp., 1965. 45.
- [9] K. Günter. Lehrerbeihft zu „Russisch für Sie”. VEB Enzyklopädie. Leipzig, 1964. 161.
- [10] К. Болла, Э. В. Палл, Ф. Папп. Курс современного русского языка. Под редакцией Ф. Паппа. Tankönyvkiadó. Bp., 1968. 372.
- [11] И. М. Пулькина, Е. В. Захова-Некрасова. Учебник русского языка. Гослитиздат. Высшая школа. М., 1960. 277.
- [12] В. В. Виноградов. Современный русский язык. Изд. Московского университета, 1952. 325.
- [13] Id. [3], 20.
- [14] Bihari József—Salga Attila: Az orosz nyelv mozgást jelölő igéi az általános iskola 8. osztályában. Hevesi Művelődés 1973. 1—2. sz. 42.
- [15] Id. [14].
- [16] Salga Attila: Az általános és középiskolai orosz nyelvoktatás néhány tipikus hibájáról. Hevesi Művelődés 1972. 2. 1—2. 94.
- [17] Id. [2], 346.
- [18] Id. [10], 375.
- [19] Id. [10], 375.

ЗАМЕЧАНИЯ К ТЕОРЕТИЧЕСКИМ И ПРАКТИЧЕСКИМ ВОПРОСАМ, СВЯЗАННЫМ С ГЛАГОЛАМИ ДВИЖЕНИЯ

(Резюме)

Йожеф Бихари, Аттила Шалга

Венгерскому языку не присущи глаголы движения и категория вида, поэтому их усвоение представляет большую трудность для учащихся.

Авторы в начале статьи доказывают неприемлемость термина *глаголы движения (перемещения)*, так как он неадекватно отражает специфику этих глаголов. Собственно говоря, преобладающее большинство глаголов любого языка обозначает движение (см. напр., *гулять, менять, работать* и т. п.), все-таки они не входят в своеобразную группу названных глаголов. Однако сами авторы пока воздерживаются от новой терминологии в этой области.

В работе анализируются авторами взгляды на глаголы движения крупных лингвистов (Виноградова, Исаченко, Бондарко, Пулькиной и т. д.), представляющие традиционный подход. По их мнению, определенно-моторные глаголы не могут выражать повторение действия, а неопределенно-моторные лишены возможности обозначения целенаправленных действий.

В статье выявляются оттенки значения глаголов перемещения, и в ряде случаев отмечается неприемлемость некоторых положений в работах указанных выше авторов.

В заключительной части даются некоторые методические рекомендации, касающиеся работы с этими глаголами в школе.